Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FSV UCM
Kód predmetu	UPVVS/ESPO/BcD/015/25
Názov predmetu	Politické systémy krajín západnej Európy
Rozsah	2P
Počet kreditov	5
Vyučujúci	doc. PhDr. Richard Brix, PhD. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Predmet je ukončený záverečnou písomnou prácou v priebehu skúškového obdobia. Priebežné hodnotenie (60%):
– Aktívna účasť na hodinách (max. 2 ospravedlnené absencie; 50% účasť v prípade individuálneho študijného plánu) – 10%.
– Vypracovanie konspektov – 15%
– Prezentácia semestrálneho projektu na konkrétne zadanie - 20 %
– Priebežný test – 15%
Úspešné absolvovanie formou záverečnej písomnej práce (40%).
Pre úspešné absolvovanie predmetu musí študent získať v súčte z oboch častí minimálne 56% Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %):
A (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Výsledky vzdelávania

Po úspešnom absolvovaní predmetu študent:
• Vysvetlí základné pojmy, typológie a koncepcie politických systémov a modelov verejnej správy vrátane princípov decentralizácie, dekoncentrácie a subsidiarity.
• Charakterizuje politické systémy vybraných krajín Západnej Európy , postavenie ich najvyšších ústavných orgánov a organizáciu ústrednej štátnej správy
• Opíše štruktúru územnej samosprávy vybraných krajín vrátane jej vyšších úrovní a vysvetlí jej vzťah k sídelnej štruktúre
• Analyzuje historické, geografické a socioekonomické súvislosti vzniku a vývoja politických systémov a územnosprávneho usporiadania, najma v 20. A 21. Storočí
• Porovná unitárne, regionalizované a federatívne modely usporiadania štátu a zhodnotí ich výhody nevýhody
• Identifikuje na praktických príkladoch problémové oblasti politických systémov a verejnej správy, napríklad vzťahy medzi ústavnými orgánmi, regionalizmus, alebo separtatistické tendencie,
• Zhodnotí reformy územnej samosprávy a štátnej správy v krajiách Západnej Európy a posúdi možnosti uplatnenia ich skúsenosti v podmienkach Slovenskej republiky.
• Formuluje a obhajuje vlastné stanoviská k otázkam usporiadania štátu a verejnej správy s využitím kritického myslenia, argumentácie, komparácie a práce s odbornými zdrojimi

Stručná osnova predmetu

1. Úvod do problematiky
Téma vymedzuje základné pojmy a typológie politických systémov a verejnej správy, ktoré tvoria teoretický rámec predmetu (Politický systém a jeho prvky. Parlamentná, prezidentská a poloprezidentská forma vlády. Unitárny, regionalizovaný a federatívny štát. Štátna správa a územná samospráva. Centralizácia, decentralizácia, dekoncentrácia a subsidiarita. Európska charta miestnej samosprávy).
2. Verejná správa ako súčasť politického systému vo Veľkej Británii
Téma analyzuje westminsterský model demokracie, postavenie ústredných orgánov a proces devolúcie (Nepísaná ústava a suverenita parlamentu. Panovník, vláda a premiér. Dvojkomorový parlament. Ústredná štátna správa a výkonné agentúry. Devolúcia v Škótsku, Walese a Severnom Írsku).
3. Systém územnej samosprávy Veľkej Británie
Téma skúma štruktúru a vývoj miestnej samosprávy v jednotlivých častiach Spojeného kráľovstva (Jednoúrovňové a dvojúrovňové usporiadanie – grófstva, distrikty, unitárne orgány. Správa Londýna. Kombinované orgány a priamo volení starostovia. Reformy miestnej samosprávy).
4. Verejná správa ako súčasť politického systému vo Francúzsku
Téma analyzuje poloprezidentský systém V. republiky a tradíciu centralizovanej správy štátu (Ústava z roku 1958. Postavenie prezidenta, vlády a parlamentu. Kohabitácia. Prefekti a dekoncentrovaná štátna správa. Decentralizačné reformy od roku 1982).
5. Systém územnej samosprávy Francúzska
Téma skúma trojúrovňovú štruktúru francúzskej územnej samosprávy a problém fragmentovanej sídelnej štruktúry (Obce, departementy a regióny. Medziobecná spolupráca. Územná reforma z roku 2015 a zlúčenie regiónov. Zámorské územia a osobitné postavenie Korziky).
6. Verejná správa ako súčasť politického systému v Nemecku
Téma charakterizuje nemeckú kancelársku demokraciu a princípy kooperatívneho federalizmu (Základný zákon z roku 1949. Spolkový snem, Spolková rada, spolkový kancelár a spolkový prezident. Spolkový ústavný súd. Rozdelenie kompetencií medzi federáciu a spolkové krajiny).
7. Systém územnej samosprávy Nemecka
Téma analyzuje usporiadanie územnej samosprávy v spolkových krajinách a jeho regionálne rozdiely (Spolkové krajiny a mestské štáty. Vládne obvody. Okresy a mestá nepatriace do okresu. Obce a rozdiely v obecných zriadeniach. Územné reformy).
8. Verejná správa ako súčasť politického systému v Taliansku
Téma skúma taliansky parlamentný systém a proces regionalizácie štátu (Symetrický bikameralizmus. Postavenie prezidenta a vlády. Vládna nestabilita. Regióny s bežným a osobitným štatútom. Provincie, metropolitné mestá a obce. Ústavná reforma z roku 2001).
9. Verejná správa ako súčasť politického systému v Holandsku
Téma charakterizuje holandský model konsociačnej demokracie a decentralizovaného unitárneho štátu (Konštitučná monarchia. Generálne stavy. Koaličné vládnutie. Provincie, obce a vodné rady. Menovanie starostov).
10. Verejná správa ako súčasť politického systému v Belgicku
Téma analyzuje transformáciu Belgicka z unitárneho na federatívny štát a jej politické súvislosti (Štátne reformy od roku 1970. Regióny a jazykové spoločenstvá. Konsociačné mechanizmy. Provincie a obce. Postavenie Bruselu).
11. Verejná správa ako súčasť politického systému v Španielsku
Téma skúma španielsky model štátu autonómií a jeho vývoj po páde frankistického režimu (Ústava z roku 1978 a prechod k demokracii. Parlamentná monarchia a Generálne kortesy. Autonómne spoločenstvá a autonómne mestá. Provincie a obce. Katalánska otázka).
12. Verejná správa ako súčasť politického systému vo Švajčiarsku

Téma charakterizuje švajčiarsky model federalizmu, kolektívnej vlády a priamej demokracie (Spolkové zhromaždenie. Spolková rada ako kolektívny výkonný orgán. Kantóny a ich autonómia. Obce a ich zlučovanie. Referendá a ľudové iniciatívy).

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Typ predmetu: povinný profilový predmet, prednáška/seminár
Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 2 týždenne
Metóda štúdia: prezenčná
Forma štúdia: denná

Odporúčaná literatúra

• ANDERWEG, Rudy B. - IRWIN, Garlen. A. -Tom, LOUWERSE. Governance and Politics of the Netherlands. 5th edition. Basingstoke: Red Globe Press. 2020. ISBN 978-1352010381
• CARAMANI, Daniele (ed.). Comparative Politics. 5th ed. Oxford: OUP, ISBN 9780198820604
• DRAKE, Helen – Cole, Alistair - MEUNIER, Sophie - Vincent TIBERJ. Developments in French Politics. London: Red Globe Press. 2020. ISBN 978-1352011296
• DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra. Komparace politických systémů. V Praze: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1357-7
• FAAS, Thorsten a Tristan KLINGELHÖFER. The more things change, the more they stay the same? The German federal election of 2017 and its consequences. West European Politics [online]. 2019, 42(4), 914-926 [cit. 2021-10-17]. ISSN 0140-2382. Dostupné z: doi:10.1080/01402382.2018.1561079
• FARRELL, David M. Electoral Systems. 2nd ed. Basingstoke: Palgrave. 2011. ISBN 978-1403912312
• GALLAGHER, Michael. 'Elections and referendums.' In CARAMANI, Daniele (ed.). Comparative Politics (5th ed.). Oxford: OUP. 2020. ISBN 9780198820604
• HAGUE, Rod – HARROP, Martin - John McCORMICK. Comparative Government and Politics. 11th edition. 2019. Basingstoke: Red Globe Press. ISBN 978-1352005059
• HANCOCK, M. Donald (ed.). Politics in Europe. 6th edition (London: Sage). ISBN 978-1452241463
• HUNTINGTON, Samuel P. How Countries Democratize. Political Science Quarterly [online]. 1991, 106(4) [cit. 2021-10-17]. ISSN 00323195. Dostupné z: doi:10.2307/2151795
• LAINS, Pedro. Convergence, divergence and policy: Portugal in the European Union. West European Politics [online]. 2019, 42(5), 1094-1114 [cit. 2021-10-17]. ISSN 0140-2382. Dostupné z: doi:10.1080/01402382.2018.1522833
• LEONARDI, Robert. Government and Politics in Italy. London: Red Globe Press. 2017. ISBN 978-0333415825
• MAGONE, José M. Contemporary Spanish politics. Third edition. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2018. ISBN 9781138292116.
• McCORMICK, John. Cases in Comparative Politics. London: Red Globe Press. 2019. ISBN 978-1352007411
• MUELLER, Sean a Julian BERNAUER. Party unity in federal disunity: determinants of decentralised policy-seeking in Switzerland. West European Politics [online]. 2018, 41(3), 565-593 [cit. 2021-10-17]. ISSN 0140-2382. Dostupné z: doi:10.1080/01402382.2017.1395254
• O'NEIL, Patrick H. (2013). Essentials of Comparative Politics, 4th edition, New York & London: Norton. ISBN 0393263118
• POWELL, G.Bingham Jr. – DALTON, Russel J. - Kaare J. STRØM. Comparative Politics Today: A Theoretical Framework. 6th ed. 2011. ISBN 978-0205082865
• ŘÍCHOVÁ, Blanka. Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů. V Praze: Oeconomica, 2009. ISBN 9788024515168
• VAN HAUTE, Emilie a Kris DESCHOUWER. Federal reform and the quality of representation in Belgium. West European Politics [online]. 2018, 41(3), 683-702 [cit. 2021-10-17]. ISSN 0140-2382. Dostupné z: doi:10.1080/01402382.2017.1399320

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský, český, anglický